

ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ “ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР”

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Снежанка Овчарова
член на научното жури, съгласно Заповед на Ректора на ВСУ „Черноризец
Храбър” № 385/13.04.2017г.

по процедура за присъждане на научна степен „доктор на науките“ в ПН 3.7
„Администрация и управление“, докторска програма „Социално управление“

Тема на дисертационния труд: **„УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОЕКТНИ ЕКИПИ В
МУЛТИПРОЕКТНА СРЕДА“**

автор: **проф. д-р Вяра Красиминова Славянска**

Представените материали за рецензия включват: дисертация, автореферат, публикации и отговарят на изискванията според процедурата за присъждане на научна степен „доктор на науките“.

I. АКТУАЛНОСТ НА РАЗРАБОТВАНИЯ В ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД ПРОБЛЕМ

Актуалността на избраната тема е определена от съвременните реалности, които налагат все по-често прилагане на проектния мениджмънт в организациите. Разработването и изпълнението на няколко проекти в организациите изисква висока компетентност на ръководители и участници. В тази ситуация е необходимо целенасочено съдействие на отдела по управление на човешките ресурси. Професионалното управление на проекти и неговото динамично развитие са мощен инструмент и двигател не само за създаване на нови стоки и услуги, а и за осъществяване на сериозни и целенасочени промени в организациите и обществото.

Избраната тема е интердисциплинарна – включва въпроси от проектното управление и от мениджмънта на човешките ресурси. Авторът се насочва между две изследователски направления:

- първото, свързано с факторите и техниките за управление на проекта, които влияят върху неговия успех: личностните характеристики, лидерски стил на проектния мениджър, разпределението на властта и

- второто, свързано с мултипроектните и проектноориентираните организации, където акцентът се поставя върху координацията и приоритизацията на проектите.

Проблематиката от дисертационния труд отдавна е предизвикала голям интерес в научните среди и е отразена в множество чуждестранни и български научни статии и книги. В увода авторката се позовава на чуждестранни автори, разработвали въпроси от проектно управление и изтъкнали значението му за развитието на организациите. Смятам, че научния труд третира значими и актуални въпроси и те са обосновани обстойно от д-р Славянска.

II. СТЕПЕН НА ПОЗНАВАНЕ НА СЪСТОЯНИЕТО НА ПРОБЛЕМА И ТВОРЧЕСКА ИНТЕРПРЕТАЦИЯ НА ЛИТЕРАТУРАТА

За целите на изследването В.Славянска е използвала общо 263 заглавия, на кирилица и латиница, издадени преобладаващо между 1991г. – 2015г. (стр.377-396). Заглавията, включени в библиографската справка показват, че тя е достатъчно разнообразна и богата, за да се осъществи задълбочено научно изследване по темата.

Литературните източници са ползвани добросъвестно и коректно. Позоваванията са посочени прецизно под линия на съответната страница, което дава основания за отличаване на личния принос на автора.

Посоченото дава основание да се твърди, че авторката познава литературата и постиженията в предметната научна област, а това е предпоставка за откриване на нерешени проблеми, за систематизиране и оформяне на научни тези, за успешно провеждане на цялостно изследване.

III. КРАТКА АНАЛИТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертационният труд е разработен е в обем от 396 страници и включва: увод (5–15 стр.), три глави (16-370 стр.), заключение (371–376 стр.) и използвана литература (377–396 стр.).

В **Увода** на дисертацията присъстват необходимите елементи, съответстващи на изискванията за този вид научен труд: предмет, обект на изследване, цел, теза, която се доказва и ограничения на изследването.

Точно са дефинирани: **Обекта на изследване:** „*управлението на проектни екипи в мултипроектна организация*“ и „**предмета на изследване** „*особеностите при осъществяване на процесите по кадрово осигуряване, административно ръководство и лидерство на екипите, както и при осигуряване на външна среда, благоприятстваща дейността на екипите.*“

Формулираната изследователска теза, че управлението на проектните екипи в мултипроектна среда се сблъсква със специфични проблеми и е необходимо да се търсят начини за тяхното преодоляване в условията на всеобща „проектизация” на организационната дейност, се постига чрез две хипотези, които след това се доказват в изложението:

1) Подходящата управленска технология, като съвкупност от решения във връзка с кадровото осигуряване, административно ръководство и лидерство на екипите, изисква съобразяване с множество променливи и най-вече спецификата на изпълнявания проект.

2) За нуждите на ефективното управление на проектните екипи в мултипроектна среда са необходими изменения в съдържанието и структурата на системата за управление на човешките ресурси, като съвкупност от участници, процеси, дейности и инструменти, насочени към нейното синхронизиране с проектноориентираните структури в организационната среда, и по-конкретно към постигане на съответствие между краткосрочните цели на „временните” проекти и дългосрочните цели на „постоянната” организация.

Много подробно в ограниченията са открити въпросите, които са извън обхвата на разглеждания дисертационен труд.

Целта на дисертацията е формулирана като: *„изследване на спецификата при управлението на проектни екипи в мултипроектна среда, с оглед идентифициране на фактори, определящи неговата ефективност, както и възможни решения за тяхното повлияване.“* В изпълнение на тази цел са дефинирани шест задачи. Тези задачи, се отразяват последователно в отделните параграфи на предложеното съдържание.

Първа глава е съставена от три параграфа с подраздели и представя задълбочен обзор и анализ на същността на проектния мениджмънт и ролята на проектния екип. Представени са характеристиките на типовете проекти. Разгледани са компетенциите на проектния мениджър и влиянието на професионалните и личностни качества. Описана е дейността на проектния мениджър в две направления: административно ръководство и лидерство. Направени са обстойни обобщения и изводи.

Глава втора изяснява критериите и факторите за ефективност на проектните екипи в мултипроектна среда. Представя се ситуационният подход с цел усъвършенстване мениджмънта на проектните екипи. Показано е как влияе вида на проекта и необходимите компетенции на мениджъра и сътрудниците за неговото ефективно реализиране. Авторът разглежда необходимостта от промяна в съдържанието и структурата на системата за

управление на човешките ресурси, с цел създаване на по-благоприятна среда за управлението на проектните екипи. Главата завършва с обобщения и изводи по разглежданите въпроси.

Трета глава представя методологията и инструментариума на изследването. Обосновани са добре подходът и методологията на събиране и обработка на емпиричен материал. Апробирането на дисертацията е извършено в компаниите „СКФ Берингс България“ЕАД и „Лукойл Нефтохим Бургас“АД. Изследвана е ефективността на управлението на проектните екипи и степента на адаптиране на системата за управление на човешките ресурси към мултипроектната среда. Проучени са мненията на служители в двете компании по отношение на обучението, кариерното развитие, мотивацията. Направени са обстойни препоръки към мениджмънта на двете предприятия за усъвършенстване управлението на проектните екипи..

В **заклучението** са направени обобщени изводи и са открити приносните моменти на труда.

IV. ОБОБЩЕНИЕ НА СИЛНИТЕ СТРАНИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

- 1) Дисертационният труд третира актуална и значима проблематика.
- 2) Структурата на дисертацията следва добре изградена логика на разгръщане на изследването.
- 3) Въз основа на теоретичното изследване и анализ са направени оценки и обобщения за необходимостта от промени в мениджмънта на проектните екипи.
- 4) Използваните в хода на разработване на дисертационния труд изследователски методи са подходящи и приложими в разглежданата проблемна сфера.
- 5) Авторът е извършил самостоятелно емпирично изследване в две предприятия, функциониращи на територията на РБългария и извежда полезни за организационната практика препоръки и предложения.

V. АВТОРЕФЕРАТ И ПУБЛИКАЦИИ ПО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Авторефератът е разработен в съответствие с изискванията и отразява правилно съдържанието, структурата и приносните моменти на представения дисертационен труд.

По отношение на представените авторски научни публикации мога да призная само тези, които не са били представяни в предишни конкурси, а именно:

1. №4 студия: Славянска, В. 2017. Управление на проектни екипи в мултипроектна среда. Годишник на ВУАРР. ISSN 1314-9113. (под печат)
2. №18 статия: Славянска, В. 2017. Компетенциите на проектния мениджър като основен фактор за ефективност на екипа. Списание за наука Ново знание, ВУАРР. ISSN 2367-4598 (под печат).

Останалите публикации – монографии, студии, статии и доклади – са ползвани от д-р В.Славянска за участие в конкурсите за заемане на академични длъжности „доцент“ (2014г.) и за „професор“ (2015г.) обявени, от Висшето училище по агробизнес и развитие на регионите, гр.Пловдив, както следва:

Публикации, включени в автореферата по настоящата процедура за присъждане на научна степен „доктор на науките“	Публикации, представяни за предишни конкурси: професор и доцент
№ 1 Монография	под №1 - за професор
№ 2 Студия	под №2 - за професор
№ 3 Студия	под №3 - за професор
№ 5 научна статия	под №9 - за доцент
№ 6 научна статия	под №10 - за доцент
№ 7 научна статия	под №11 - за доцент
№ 8 научна статия	под №12 - за доцент
№ 9 научна статия	под №13 - за доцент
№ 10 научна статия	под №14 - за доцент
№ 11 научна статия	под № 15 - за доцент
№ 12 научна статия	под № 16 - за доцент
№ 13 научна статия	под № 17 - за доцент
№ 14 научна статия	под № 18 - за доцент
№ 15 научна статия	под № 15 - за професор
№ 16 научна статия	под № 16 - за професор
№ 17 научна статия	под № 20 - за професор
№ 19 научна статия	под № 6 - за професор
№ 20 научна статия	под № 7- за професор
№ 21 научна статия	под № 10 - за професор
№ 22 научен доклад	под № 25 - за доцент
№ 23 научен доклад	под № 26 - за доцент

№ 24 научен доклад	под № 27 - за доцент
№ 25 научен доклад	под № 29 - за доцент
№ 26 научен доклад	под № 30 - за доцент
№ 27 научен доклад	под № 31 - за доцент
№ 28 научен доклад	под № 32 - за доцент
№ 29 научен доклад	под № 41 - за доцент
№ 30 научен доклад	под № 31 - за професор
№ 31 научен доклад	под № 34 - за професор
№ 32 научен доклад	под № 35 - за професор
№ 33 научен доклад	под № 36 - за доцент
№ 34 научен доклад	под № 23 - за професор
№ 35 научен доклад	под № 25 - за професор
№ 36 научен доклад	под № 26 - за професор

Изброените по-горе публикации показват, че авторът има трайни научни интереси в сферата на проектно управление в мултипроектна среда, но не трябва да бъдат оценявани в настоящата процедура.

Макар да са представени само две нови публикации, смятам, че те показват достойнствата на дисертационния труд пред българската научна общност.

VI. ПРЕПОРЪКИ КЪМ ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД:

- Препоръчително е библиографията на дисертацията да е структурирана в няколко части: 1) нормативна уредба; 2) литературни източници; 3) интернет източници;
- Необходимо е научният труд да се форматира, като се изпълнят изискванията за брой символи на ред, страница и полета.

VII. ОЦЕНКА НА ПРИНОСИТЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Представеният дисертационен труд съдържа научни и научни приложни приноси както следва. Една част от приносите имат характер на **обобщаване и систематизиране на съществуващо знание в** следните направления:

№1 Идентифицирането на различни фактори, влияещи върху ефективността на проектния екип: компетенции и дейности на проектните мениджъри, тип и сложност на изпълняваните проекти, тип на проектно-ориентираната организационна структура и адекватност на системата за управление на човешките ресурси в организацията;

№2 Предложени са възможни решения (методики) за усъвършенстване на процесите по кадрово осигуряване чрез тяхното по-добро структуриране и прилагане на подходящи инструменти (включително психометрични), при отчитане спецификата на проекта и критериите за ефективност на екипа в мултипроектна среда.

Друга група приноси могат да се класифицират като *приложение на съществуващо знание към изследването на конкретен обект*:

№3 Обоснована е необходимостта от адаптиране на системата по УЧР към условията на мултипроектна среда и са предложени алтернативни варианти за извършване на целесъобразни съдържателни и структурни изменения, с оглед осигуряване на благоприятна среда за управлението на проектните екипи в български предприятия.

№4 Извършено е емпирично изследване, което демонстрира приложимостта на теоретичните хипотези в практиката на две големи мултипроектни организации, и генерира резултати с потенциал да усъвършенстват **българската** практика по управление на проектни екипи в мултипроектна среда.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В обобщение, смятам, че разработената дисертация и автореферат са лично дело на д-р Вяра Славянска. Приемам, че анализираната разработка съдържа значими научни резултати, насочени към усъвършенстването на мениджмънта на проектните екипи в мултипроектна среда, в български условия. Гореизложеното ми дава основание да предложа на уважаемите членове на **Научното жури да гласуват за присъждане на образователна и научна степен „Доктор на науките”** на д-р Вяра Славянска за дисертационният труд на тема: „Управление на проектни екипи в мултипроектна среда“.

11.05.2017г.

Рецензент:

Гр.Варна

/Доц.д-р Снежанка Овчарова/